

Mayorazgo

N.º 22.

30

Mayorazgo de la familia y Casa
de Venero en la Provincia de las
Sierra Montañas de Burgos

Está en Latin

5662

sig. G-E

1000

[Faint handwritten text]

Este es el
 nombre de la familia y casa
 de D. Juan de Guzman
 conde de Niebla

MAYORAZGOS DE LA
 Familia, y Casa de Venero en la
 Provincia de Trasmie-
 ra, Montañas de
 Burgos.

Paralla de Venero de Burgos
per pte
1/1/15
Cholar
de Venero

I

E successione ordine, quem, red-
 ditis interdictis, Supremus Se-
 natus tacite declarat, *l. i. C. quer.*
bonor. hesitandum non video:
 quia vtriusque primogenij in-
 titutio exploratissima est. Cumque quilibet litiga-
 torum suæ substitutionis casum ad amicum proba-
 verit, *l. qui heredi 44. §. Plautius, D. de condit. & de-*
monstrat. Peregrin. de fideicommiss. art. 43. num. 35. 36.
§ 60. Dom. Molin. lib. 3. cap. 13. sub num. 10. Fufar.
de substitut. quæst. 614. § 615. & illum discretum, ita
ut alter ab altero non dependeat, l. cum ex filio 39. §. 1.
l. ex facto 43. §. Item quæro, D. de vulgar. l. acquisitum
2. §. Si primus, D. de bonor. posses. secundum tabulas,
Dom. Larrea decis. Granat. 54. n. 17. nihil est, quod
in hoc articulo ad quæstionem vocetur.

2 Præcipua difficultas versatur circa perti-
 nentiam ædificiorum Matritensium, quæ in Vico
 Sancti Iacobi prope Cœnobium Sanctæ Claræ sita
 esse perhibentur: hæc enim est summa totius litis
 indago, quæ, uti ad probationem dominij relata, in-
 ciniosa, & difficilis existimatur, ut notant *DD. in l.*
cum res 12. C. de probat. Maschard. eo tract. concl. 536.
 si quid tamen in hac re (non nemini ardua) mei
 obscuri iudicij est, probabilius censeo, illas domos
 per-

pertinere ad primogenium, institutum ab Archi-
præfule Montis Regalis D. Hieronymo de Vene-
ro & Leiva, & consequenter ad D. Ioannem Anto-
nium de Venero & Leiva, clarissimæ Familiæ
Principem, vti illius legitimum successorem.

3 Vacat in hac hypothese illa vulgaris propo-
sitiō, qua docemur: asserente in dominium, non so-
lum proprium, verum & sui Authoris titulum of-
tendere, constringi, *Bart. in l. cum res, num. 5. § 11. C.
de probat. Maschard. concl. 536. num. 2.* quia Authrix
vtriusque Fundatoris fuit D. Maria de Ondegardo,
eorum mater; in cuius bonis, cum moreretur, ea
ædificia fuisse, nemo inficiatur: ergo solum restat
probandum, cui ex illis, vti legitimis hæredibus, in
iudicio familiæ eriscundæ præfatæ domus obti-
geriat, silente quæstione dominij penes matrem
existentis.

4 Hoc ratiocinio adactus, dicebam, in præ-
sentiarum nullam aptiorem probationem præstari
posse, quam præfatum iudicium familiæ eriscun-
dæ, seu instrumentum divisionis bonorum hæredi-
tariorum D. Mariæ de Ondegardo: quia licet regu-
lariter non probet dominium adversus tertium,
aliunde causam habentem, vt docuit *Alex. cons. 186.
num. 4. lib. 6. Maschard. concl. 541. n. 5. Surd. consil.
505. lib. 4. Cyriac. 4. controu. 570. num. 27.* inter hæ-
redes tamen omnibus numeris illud absolvit, do-
cet, & astringit, resolvunt *Barbat. consil. 14. col. 6. lib. 3.
Socin. Senior. consil. 46. in princip. lib. 3. Maschard.
concl. 778. num. 22. § cum Nata, Riminaldo, Decio,
Menochio, Mazzario, Peregrino, Pratis, Casare
Barzio, & alijs, Fuffar. de substitut. quest. 618. num. 11.
§ 17.*

5 Sed cum præfata divisio, quæ legitur apud
acta fol. 5. rem hanc non aperiat, necesse est confu-
ge-

gere ad coniecturas, quas in obscuris assertioni dominij suppetias ferre non dubitatur, *l. indicia 17. C. de rei vindicat. Maschard. concl. 539, Cyriac. tom. 3. controu. 537. num. 9.* & quidem pro Maioratu gentilitio, quem instituit Archiepiscopus, plura relegendur in actis, quæ ædificiorum pertinentiam astruere videntur.

6 Primùm manat à declaratione integerrimi Præfulis, qui in suo vltimo elogio *clausula 2.* dum institutionem Maioratus ordiretur, palam, & sine vlla hesitatione asserit, domos prædictas ad se ex matris successione pertinere. Certū est enim, huiusmodi assertiones sufficienter probare, bona fideicommissio subiecta in patrimonio testatoris fuisse, *Bald. consil. 89. num. 3. lib. 1. Nat. consil. 235. num. 11. Et consil. 400. n. 5. Peregrin. de fideicom. art. 44. n. 20. Et consil. 48. n. 5. lib. 1. Fuffar. de substit. q. 618. n. 30.*

7 Fateor, hanc communem doctrinam sub audiendam esse respectu hæredum, cum quibus si congregiantur fideicommissarij pro restitutione fideicommissi, & quæstio dominij emergat circa res restituendas, tunc stabitur assertioni testatoris, cum ipse hæres, vel alius quicumque, qui ab eo causam habuerit, eam laudare teneatur, *l. cum à matre 14. C. de rei vindicat.* nisi manifestissimi erroris illam postulaverint, & convicerint, vt indicat *Glos. fin. in l. rationes 6. C. de probat.* & observat *Gutierrez de iurament. confirmat. p. 2. cap. 6. num. 4.* atque hoc sensu video loqui *Bald. proximæ conclusionis assertorem, in dict. consil. 89. num. 3. lib. 1.* & cæteros *DD. à Fuffario laudatos, in dict. quæst. 618. num. 30.* Etenim in civile esset, testationem fideicommitentis, quantumvis digni, alijs, qui ab eo suam causam non derivant, vel tantillum nocere, *l. instrumenta 5. l. rationes 6. l. exemplo 7. Auth. quod obtinet, C. de probat.*

bat. l. 121. tit. 18. p. 3. optimè Farinac. de testibus, q. 63
num. 171.

8 Urget obiectionem assertio D. Didaci de Venero & Leiva, alterius primogenij institutor, qui in clausa prima sui ultimi elogij, eisdem domos, designatis confinibus, ad se pertinere testatur, & eas fideicommissio subiicit: ergo vel hæc assertio, vel illa, quam dignissimus emisit Antistes, aut vtraque est falsa, cum penes duos eiusdem rei dominium plenum, seu insolidum stare non possit, l. si ut certo §. §. Si duobus vehiculum, cum vulgatis, D. commodat. opusigitur est coniecturis, vt vel vni, vel alteri deferamus, sicuti in testium depositionibus proditum est, in cap. in nostra 32. de probat. & sanè validiores sunt, quæ professione Archipræsulis favent.

9 Secunda oritur à præstantia status & Dignitatis Archiepiscopalis, qua cum nulla fasta metiuntur, vt graphicè describit Barbof. lib. 1. de Iur. Ecclesiastic. cap. 8. ex num. 52. constat autem digniorum assertionibus semper fore indulgendum, l. ob carmen 21. §. Si testes 3. D. de testib. præsertim si Sacerdotio, & quod plus est, Episcopatu nobilentur, cum & hi propter purioris, & integrioris vitæ fastigium haud mentiri præsumantur, Iasson. in Auth. ingressi, col. 1. C. de Sacrosanct. Eccles. Menoch. consil. 221. num. 3. §. de arbitr. casu 98. num. 5. Farinac. de testibus, quest. 65. num. 115. Rota apud eundem decis. 147. num. 6. p. 1. recent. Augustin. Barbof. in dict. cap. in nostra 32. n. 2. 3. §. 4. de probat.

10 Tertia coniectura sumitur à circumstantia temporis: nam eam testationem emisit Archiepiscopus, morti proximus; qua vel hora nemo christianorum, præsertim morati, & Sacerdotio magno præditi, quosque illati vulneris, aut odij fomes non pungit; vt æternæ salutis consulant, fingere, fraudare,

re, vel scurriliter agere nesciunt, l. Sancimus fin. C. ad leg. Juliam repetundar. cap. Sancimus 1. quest. 7. Atque ita huiusmodi migrantium assertionibus, saltem in civilibus, integram adhibendam esse fidem, etiam in præiudicium tertij, tenuit *Domander. in sua prax. civil. cap. 173. num. 21.* quem refert *Maschard. de probat. concl. 359. num. 4.* *Dionys. Gothofred. in dict. l. fin. C. ad leg. repetundar. litt. H. ibi: Præsumitur nemo moriens immemor salutis vitæ aternæ. Vide Alciat. 1. præsumpt. 39. num. 3.* Unde colligunt, morientis confessiones, scripturas, responsa evidentius probare, quam aliorum, cum in extremis constituti, non præsumantur immemores cælestis vitæ, quod videlicet iudicio Divino proximos se videant.

11 Appositè *Hipolit. Marsil. in rubric. de fidei iussorib. ex num. 39. vbi num. 43* hæc intexit: Attamen forte idem posset dici quoad præiudicium tertij, cum talis in extremo vitæ suæ confitens, præsumatur dicere veritatem, nec præsumatur indebite, & contra veritatem velle obesse tertio, quilibet enim præsumitur memor salutis aternæ, l. fin. C. ad leg. Jul. repetund. cap. Sancimus 1. quest. 7. & maximè ille, qui laborat in extremis, contra quem non potest cadere aliqua præsumptio, quod mentiatur; quia si unquam habetur veritas ab homine, habetur quando est recessurus ab hoc sæculo. Concinit *Cravett. consil. 6. num. 51. ibi: Et licet Baldus dicat, quod non omnis moriens est Sanctus Ioannes Baptista, tamen à communiter accidentibus videmus, quod infirmantes magis querunt salutem animæ, quam benè valentes, ideò infirmitas corporalis plerumque augmentat fortitudinem cordis, Glos. in cap. fundamenta, in verb. Firmitatem, de elect. lib. 6. alios laudat Augustin. Barbos. lib. 1. vot. 1. ex num. 91.*

12 Dixi in civilibus, quia in criminalibus assertio vulnerati, fragilis adeo est, ut nec iudicium præ-

ret ad torrum, vt habet verior sententia Interpretum, in l. si quis in gravi 3. §. Si quis moriens, D. ad Silanian. quam, latissimus omnium, versat ad nauisiam, Prosper Farinac. p. 2. criminal. quest. 46. ex n. 7. Faria ad Dom. Covarrub. 3. variar. cap. 13. n. 67. nec me latet, etiam in civilibus frequentiori calculo receptum esse, testantium profelsiones, licet in discrimine vitæ sint constituti, gradum semiplenæ probationis quoad alios, qui ab eis causam non habent; non excedere, vt docuit Bald. in l. 1. C. de furt. Maschard. concl. 359. n. 2. §. 3.

13 Sed non propterea hæc coniectura, quam modo expendimus, vires suas perdit; esto opinioni supra libatæ, quæ est valde probabilis, indultum non velimus: quia alijs adminiculis iuvatur, quæ abs dubio illam sumopere urgentem reddunt, vt ex referendis apparebit: quo casu gradum plenæ, & iustæ probationis nullus ei negat, cap. fin. de successioneibus ab intestat. Barbof lib. 1. vot. 1. num. 95. & in criminalibus ad quæstionem vsque, & ultra, omnes sufficientem prædicant, latè Farinac. p. 2. q. 46. n. 35. Cyriac. contro. 80. n. 20.

14 Hoc ipsum, quod assertionem integerrimi Archipræfulis (id est proximitas mortis) dignificat, dare non est in ea, quam emisit D. Didacus de Venero: quia testamentum in arce, cui præfectus erat, Matritum soluturus, in bona valetudine fecit; & licet dubitari non possit, eum tunc temporis de morte cogitasse, §. 1. instit. de donat. incertum tamen est, an in illa meditatus fuerit; quippè vir sanus, miles strenuus, Martialibus horroribus assuefactus, qui vel cum ipsa morte confliget, non ita facile in contemplationem raperetur, vt in suo, quod ordiebatur, elogio Anachoretam ageret, vt merito ei dictum Baldi, quod non omnis moriens sit Sanctus Ioan-

nes Baptista, non ilepide aptetur.

15 Quarta coniectura insurgit ab attestationibus D. Caroli de Venero, Canonici Toletani, vtriusque Fundatoris ab utroque latere fratris; qui post undecimum annum a divisione bonorum maternorum facta, coram Notario publico asserit, & dilucide testatur, præfatas domos ad Archiepiscopum, ex iudicio familiæ erciscundæ ei obtingentes, pertinere: & mille ducatorum summam, quam in Cappella & sepulchris familiaribus construendis insumpterat, ut matri hoc desideranti morem gereret, & deinceps ibidem toti familiæ parentaretur, eidem Archiepiscopo, cuius erat oneri illud opus perficere, acceptam fert, & donat, ac quidquid iuris superdictis domibus ei competeret propter expensum Cappellæ & sepulchrorum, munificè cedit.

16 Idem D. Carolus de Venero, primò gradu ab Archiepiscopo ad successionem primogenij invitatus, libellis iteratis coram Iudice Ordinario Matritensi anno 1629. illius institutionem superdictis domibus, & censibus Regalibus, apud Concham, & Hispalim consignatis, retulit, obitum Archiepiscopi probavit, ad se delatam successionem ostendit, & ad formam publicam, Hispanis assuetam, foundationem redigi impetravit. Hæc acta iudicium possessorium præferunt, nam eo collimant, ut D. Carolus in tenutam bonorum Maioratus, iam cedentis, autoritate Iudicis immiteretur: ergo eo possessionem quietam & pacificam nanteo, uti factum fuisse perhibetur, nihil est, quod queratur de pertinentia ædificiorum, *Barbat. consil. 14. col. 3. & 4. lib. 3. Peregrin. de fideicom. art. 44. n. 20.*

17 Aptissime *Fussar. de substit. quæst. 618. sub num. 29. Idem esset, quando fideicommissarius unus pe-*
tisset.

tyisset, & impetrasset litteras possessorias vigore fidei-
commissi, & obtinisset, nam eveniente alio casu fidei-
commissi circa illa bona, ex illis litteris possessorijs pro-
batum esset, bona fuisse in bonis testatoris. Et ita non se-
mel practicavi, præcipuè super fideicommisso Domini
Hieronymi Gavardi, in causa vertente inter Illustris-
simos DD. Comites Martinengos de Barcho, & Illus-
trissimos Dominos cohæredes D. Vincentij Portulacæ,
nec quicquam fuit oppositum circa bonorum probatio-
nem, stantibus litteris possessorijs, alias impetratis per
Dominum Vincentium Portulacam.

18 Insuper actus primus donationis suaptè na-
tura dominium ædificiorum erga Archiepisco-
pum ostendit: quia remissionem continet hypo-
thecæ, quam forte D. Carolus de Venero ex mutuis
præstationibus, in iudicio familiæ erciscundæ fac-
tis, sortitus fuerat: hæc autem in debitore supponit
dominium, l. 45. D. de regul. iur. l. aliena 20. D. de pig-
neratic. act. ergo, &c.

19 Præterea uterque actus remissionis, & pos-
sessionis exploratam dominij assertionem præse-
fert. Primò virtute geminationis, & iterationis, que
omnem suspicionem eliminat, & veritatis apicem
demonstrat, l. Ballista 32. ubi Bart. opposit. 1. D. ad
Trebell. Curt. Sen. consil. 50. num. 25. Ruin. consil. 98.
num. 13. lib. 2. Menoch. lib. 4. præsumpt. 81. num. 24.
optimè Maschard. de probat. concl. 1270. num. 50. Se-
cundò ratione scientiæ, nam D. Carolus, uti cohæ-
res D. Didaci, & Archiepiscopi, sortitioni hæredi-
tatis maternæ ad fuit, & quam partem quisque tu-
lerit, comperto sciebat: ergo illi summopere uti in
facto proprio deponenti, credendum est, Dom. Va-
lençuel. consil. 173. num. 103. Barbos. in cap. in omni ne-
gotio 4 num. 26. de testibus. Tertiò, quia res hæc erat
domestica & familiaris, in qua probanda testes do-
mes-

mes-

5
mestici præstant extraneis, cap. super eo 22. ubi com-
muniter D.D. de testibus. Quarto propter æqualem
affectionem erga utrumque fratrem, l. non solum
67. §. 1. D. de ritu nupt. Farinac. de testib. q. 54. n. 205.
Dom. Valençuel. consil. 28. num. 29. Barboſ. in dict. cap.
super eo 22. num. 15. de testibus Quintò ratione digni-
tatis personæ, cum & ipse D. Carolus Sacerdos, &
Canonicus Toletanus, virque maiorum infularum
creditor fuerit, quibus concurrentibus vnico testi
fidendum esse iura permitunt, cap. nobilissimus, dis-
tinct. 97. cap. 18. quest. 3. ibi: Vnde quia de morati viri
testimonio dubitare omnino non possumus, Gabriel. de
testib. concl. 1. num. 43. Dom. Valençuel. consil. 58. n. 2;
cum alijs relatis à Farinac. q. 63. n. 5.

20 Ex non ita vrgentibus argumentis pro hac
assertione suffragium mitit, Cardinal. de Luca de
fideicommiss. discurs. 183. num. 5. hæc scribens: De ipsa
siquidem nominatione (quod planè est difficilius) de
facto, eiusque probatione dubitandum non videbatur:
licet enim de ea vnus tantum testis deponeret, attamen
cum esset persona satis qualificata, omnique exceptione
maior, atque concludentes assignaret scientiæ causas,
etiam de facto proprio, hinc proinde, stantibus alijs ad-
miniculis, id sufficiebat ad perfectam, & concludentem
probationem, quæ etiam ex teste singulari, præsertim
qualificato, adminiculis concurrentibus, resultat, ex de-
ductis per Menoch. &c.

21 Hanc indulgentiam credendi vnico testi,
valde digno, continendam fore existimo intra li-
mites arbitrij, quod nunquam non est regulatum, l.
1. D. delegat. 2. l. fideicommissa 11. §. Quamquam, D. de-
legat. 3. l. 3. D. ex quib. caus. maior. vt si aliæ viderint
præsumptiones, quibus Iudex animum suum inf-
truat, & testis vnici assertionem illis congruere
perspexerit, quæ fuit doctrina Baldi in consil. 3. &

consil. 136. lib. 3. quem sequuntur plures per Decian. consil. 92. num. 8. lib. 1. Farinac. de testibus, q. 63. n. 35. Barbof. in cap. in omni negotio 4. n. 10. de testib. nam si hanc adminiculorum sociationem demas, quantumvis dignus, & excelsus sit testis (excepto Principe Supremo) integram non constituet probationem, l. iuris iurandi 9. C. de testibus, cap. in omni negotio 4. cap. licet ex quadam 47. eod. tit. plenè per Farinac. dict. q. 63. n. 3. § 4.

22 Vnde in præsentiarum fidenter dicere possumus, repetitam D. Caroli testationem, temporibus non suspectis emissam, dilucide probare pertinentiam ædificiorum; quia præter dignitatem personæ, & alias coniecturas recensitas, concurrunt assertio integerrimi Archipræsulis; qui, prout erat vir pietate, litteris, & omni virtutum ornamento conspicuus, è proximo districto iudici suæ villicationis rationem redditurus, voce libera in suo testamento idem professus fuit. Quis enim hanc non censeat perfectissimam probationem? Cum & ipsam solam Magni Antistitis professionem ad illum apicem eferat *imperator Theodos. relatus in cap. omnes 36. caus. 11. quest. 1. Genuens. in pract. Ecclesiastic. quest. 678. Barbof. in dict. cap. in omni negotio, num. 29. de testib. licet contrarium moribus receptum asserat, Farinac. cum Abbat. Iasson. Monticell. & alijs, q. 63. num. 15. quorum opinio, apud nostrates anonyma, estimationem iudicis non afficit.*

23 Tum. Assertiones D. Caroli, licet vnici testis, ad finem interpretationis relatæ, plenam fidem faciunt, l. 1. §. fin. ubi Gothofred. litt. S. D. de verb obligat. Farinac. dict. quest. 63. num. 45. certum autem est, divisionem bonorum hæreditariorum D. Mariæ de Ondegardo obscuritatem pati propter omis-
sam consignationem legitimarum: ergo D. Car-
lus,

lus, qui ei adstitit, declarando, quænam illæ fuerint, & minus in hac re scriptum, quam nuncupatum fuisse, credendus est. Quin & ipsa assertio, in instrumento donationis explicita, hoc solo, quod nullam ambitionem redoleat, immo D. Caroli com modo opponatur, integram fidem meretur, vt docet *subtilissimus Faber in suo Cod. tit. de testib. definit. 35. § 42.* cui subscribit *Augustin. Barbof. in dict. cap. in omni negotio, num. 27. de testibus.*

24 Tandem monuerim, in probationem dominij, quod asserimus, non minimum symbolum conferre sententiam absolutoriam de anno 1626. fol. 1. dictam in favorem D. Ludovici Velazquez de Velasco, Comitis de Escalante, ultimi possessoris, matre, tanquam eius tutrice, causam defendente. Ipsa namque a creditore census pro decursis pensionibus conventa, quæstionem dominij erga prædictas domos, in causam pignoris captas (vt patet credere) retulit, & facile absolutionem obtinuit; ergo quia probavit, illud non extitisse penes D. Didacum de Venero, quando domos hypothecæ subiecit, *ad text. in l. si superatus 3. D. de pignoribus.*

25 Et licet sententia, prout in actis legitur, causam absolutionis non exprimat, potueritque non solemnibus executionis inniti, *l. prolatam 4. C. de sentent. § interlocut. omn. iudic.* præsumendum tamen est, illam ad merita actionis exercitiæ referri, quæstionemque dominij, iuri hypothecæ præiudiciale, seu verius coævam, definire, *Cardinal. Thusc. tom. 7. litt. S. concl. 126. num. 28.* in hæc verba: *Amplia, quia debet interpretari, vt potius diffiniat negotium quoad merita, quam quoad ordinem iudicij.* Quod præsertim locum sibi vendicat apud nostrates, cum *l. patria 10. tit. 17. lib. 4. Recopilat.* solo veritatis intuitu, & præsertim iudiciorum ritibus, fore iudicandum statuat.

Con-

Conijcere ergo est, matrem Comitum, plenius de dominio ædificiorum tunc temporis instructam, facile docuisse, illud ad Archipræsulem Montis Regalis, & Maioratum ab eo institutum spectare; quo vel efugio imminentem earum subhæstationem arce-
ret.

26 Nec refert, ea arte haud liberare potuisse Comitem à præstatione census, ex capite possessoris iurium Regalium: quia cum domus magno prætio haberentur, essetque utriusque primogenij nobilior supellex, satis filio consultum arbitrabatur, si illas ab eo onere redimeret, floci stimans, cætera perditurum: *Ad instar negotiatoris, quarentis bonas margaritas, qui inventa una pretiosa, dedit omnia sua, & comparavit eam.* Ut habetur in Parabola apud *Div. Matthæum cap. 13.*

27 Non turbant hanc probationis censuram coniecturæ ex adverso perpen- Non prima, quæ elicitur ex non descriptione ædificiorum in synopsi, quam Archipræsul dignissimus suorum bonorum patrimonialium fecit in limine inaugurationis. Quia hæc omisio nihil probationi dominij, vel adijcit, vel detrahit, *l. fin. C. arbitrium tutela.* Multis enim de causis potuit Archiepiscopus moveri, ut silentio illam descriptionem præteriret. Prima, ne opulentum pæculium invidiæ exponeret, *arg. l. 2. S. Tractari, D. ad Tertullian. Gutierrez de tutel. p. 2. cap. 1. num. 46.* Secunda, quia res stabilis, ex materna successione comparata, hanc descriptionis cautelam non exposceret, *cap. 1. de testament.* Tertia, quia tunc temporis, authografo suo Maioratum, quem postea è vita discesurus perfecit, ordiri ceperat in favorem D. Didaci de Venero, & animo federat, præfatas domos, illico in potestatem successoris transituras, eidem Maiorati subijcere: cum autem inter moras

*Respondetur
argumentis.*

7
expediendæ foundationis D. Didacus è medio tolle-
retur, aptiori tempore (sed supplendo inventario
iam non oportuno) rem hanc reservavit. Ut ex his
colligere liceat, objectionem aërem verberare.

28 Non obstat secunda coniectura, petita ab
assertione D. Didaci de Venero. Quia illam irri-
tant, & omnino suspectam reddunt vitia, in supe-
rioribus expensa; præsertim illud ineluctabile pro-
prij interesse, & præiudicium tertij, quibus extanti-
bus, neque Principi Supremo creditur, *Oldrad. consil.*
270. dub. 2. Aymon. de antiquitat. tempor. p. 1. in princip.
sub num. 18. & 19. Gabriel. de probat. concl. 2. num. 65.
latè Farinac. de testib. q. 63. n. 71. 72. 73.

29 Neque per hoc existimatio viri, alias exi-
mij, vel tantillum inuritur: quia similis censura
Principes insectatur. Et par est, credere nobilissi-
mum Heroem adeo sibi de successione fratris blan-
diri, ut illo adhuc vivente, se dominum ædificiorum
crederet, sicuti de suis hæredibus proditur, *in l. 11. D.*
de liber. & posthum. & hic est communis sæcularium
nævus, ut Clericorum consanguineorum se hære-
des necessarios fingant, quasi non alij rei natos men-
te concipiant, nisi ut ipsos ditent, arces extruant,
imagines, vel adfixas elevent, vel colabsas repo-
nant. Quod vitium, sicut eorum insatiabili ambi-
tioni adscribimus, ita illud à perditissimis nonnul-
lorum Ecclesiasticorum moribus causamur, qui le-
ge charitatis postposita (quæ est plausibilior sen-
tentia, *Dom. Retes de donat. tot. cap. 12.*) peculium
quasi castrense, ex re Ecclesiæ comparatum, in cas-
trense, luxumque, gementibus pauperibus, vertunt.

30 Non obstat tertia coniectura, ad venditio-
nem census pecuniarij relata: quia hæc petit princi-
pium dominij domorum, hypothecæ subiectarum,
quod inquirimus; unde illud Adversarius alijs ar-

D. misleq. d. 8. gu-

guementis astruere constringitur. Nam quod vulgo
iactatur: per solutionem census, seu canonis, probari
dominium, *Felin in cap. cum Bertoldus, num. 25. de re
iudicat.* quem & alios plures refert *Maschard de
probat. concl. 545. num. 1.* sub audiendum est respectu
creditoris, aut domini directi rei in emphyteusim
datae, qui per iteratas canonum solutiones in quasi-
possessione exigendi constituuntur, & inde præ-
sumptio dominij in favorem eorum insurgit, me-
dia qua in ea quasipossessione foventur, donec ex
adverso defectus proprietatis liquido doceatur, *l. fin.
C. de rei vindicat.* non respectu censuarij, qui si mil-
lies solvant, non propterea domini hypothecarum
probantur, præsertim in præiudicium tertij. Et
idem procedit in recognitionibus, quas alios, quam
iplos contrahentes, non afficere, exploratum est, do-
cet *Maschard in dict. concl. 545.* 66 m 001 H m m m
31 Quinimò in hac specie tota dominij pro-
batio inicitur dationi hypothecæ, cui D. Didacus de
Venero domus subiecit; quasi non aliter eas obliga-
turus fuisset, nisi illarum dominus esset: sed hoc ni-
hil probat; ergo nec coniectura, ex eo argumento
deducta. Minor propositio, in qua latet Achyles,
apodictice astruitur ex iuris sententia, qua doce-
mur, agentem ex quasi Serviana, seu hypothecaria
actione, debere in primis ostendere, rem pignori
datam fuisse in bonis debitoris, *l. si superatus 3. l. &
qua nondum sunt 15. §. Quod dicitur, D. de pignoribus, l.
ante omnia 23. D. de probat.* ergo ex sola illius datione
non insurgit præsumptio dominij respectu ipsius
debitoris; cum si illa insurgeret, probationis onus in
adversarium, hoc est reum Conventionum actione
hypothecaria, retunderetur, *l. ab ea 5. D. de probat.
Bart. communiter sequutus, in l. in illa, in fine, D. de verb.
obligat. Maschard. in proæmo, de probat. q. 10. num. 37.
& 38. & alibi passim,*

8
32 Non etiam vrget expensarum ratio (& hæc est quarta coniectura) quas in reficiendis, & renovandis domibus fecisse D. Didacum perhibetur: quia hoc totum opinioni dominij, qua ex ambita fratris Archiepiscopi successione tenebatur, ad scribendum est. Quibus si forte votis fraudaretur, officii gestoris commentus, expensi rationem posuit, vt à fratre, quandoque eam postulaturus, sumptus necessarios deduceret. Quapropter acuratissimum se exhibuit in conducendis artificibus, & cautionibus in scriptis interponendis, vt ne quidem figendis lateribus memoriæ fideret, vt probata per eas operum necessitate, aut utilitate, per actionem negotiorum gestorum sibi consuleret, *l. si quis negotia 25. D. de negot. gest. bonus text. in l. 3. C. eod. tit. fraterno affectu eam deductionem in nihilo remorante, l. Nesenius Apollinaris 34. D. de negot. gest. l. fin. D. de petit. heredit. l. penult. § ultim. tit. 12. p. 5.*

33 Minus obstat quinta coniectura deducta, ex solutionibus, & recognitionibus census, quas vxor D. Didaci, & Comes de Escalante tecisse monstrantur: quia, vt supra notauimus, illæ non probant dominium, neque quasipossessionem exigendi aduersus tertium pariunt. Quinimò actus huiusmodi successoribus non officiant, in quorum fraudem & præiudicium possessores Maioratus, neque seruitutem constituere possunt, *l. peto 69. §. Prædium, D. delegat. 2. cap. 1. §. 1. vers. Quid ergo, de investitura, de re aliena facta, in vsib. feudor. neque emphyteosim concedere, l. fin. C. de rebus alien. non alienand. aut per alium quemcumque actum voluntarium nocere substitutis, Dom. Molin. lib. 1. cap. 20. ex num. 2. § cap. 21. num. 22. § lib. 4. cap. 9. n. 10. & alibi passim.*

34 Et quod attinet ad Comitem de Escalante,

nihil est, quod impingatur: quia cum vtrumque pri-
mogenium posederit, recusare non potuit census so-
lutionem; quippè licet venditionem impugnare
vellet ex capite non subsistentis hypothecæ in do-
mibus (quod optimo consilio vssa, initio tutelæ
præstitit mater) non ideò minus censum agnoscere
tenebatur ratione iurium Regalium, quæ D. Didac-
cus eidem hypothecæ, tum & Maioratu, à se insti-
tuto, subiecit, *l. 1. C. sine censu & reliquis, l. si debitor 12. C. de distract. pignor. l. distractis 14. l. debitorem 15. C. de pignorib. cap. ex litteris 5. eod. tit.* non est ergo cur
repetitas ab eo solutiones ad assertionem dominij
referamus: cum & ipsa confusio vim probativam
ab eis removeat, *l. duo sunt Titij 30. D. de testament. tutel. & vt plurimum adversus Comitem deberent interpretari, optimè Fuffar. de substit. q. 618. n. 49.*

35 Denique non obstat sexta coniectura, elici-
ta ex probatione, quæ census venditionem præcessit;
in qua quatuor testes deponunt, domos præfatas in
bonis D. Didaci de Venero fuisse, quia plura pati-
tur præiudicia, quæ quotidie per manus circunte-
runtur. Primum, quod recepta fuerit non citato Ar-
chiepiscopo, quæ est immedicabilis nullitas, *cap. 2 de testib. Farinac. eod. tract. quest. 72. in principio.* Secun-
dum, quod in iudicio summarissimo eam confla-
verint, *Nogueroll allegat. 25. n. 300.* Tertium, quod
ad alium finem commenta fuerit, *l. si privatus 17. S. 1. D. qui, & a quib. Maschard. de probat. concl. 34. n. 39. & 40. Trentacinq. lib. 2. variar. resolut. 1. de probat. n. 32. Nogueroll. dict. allegat. 25. num. 302.* quæ omnia
dictam probationem irritam, & nugatoriam red-
dunt.

36 Mos iudiciorum (omnino aberruncan-
dus) tulit, vt nihil, vel parum curæ adhibeatur in
huiusmodi probationibus, quæ solum verbis le-
gum

gum fervientes, præcedere solent decreta Prætoris,
super alienationibus prohibitis interponenda, de
qua refulse *Dom. Salgado de Reg. prætor. p. 2. cap. 14.*
vt plurimum enim testes, e domo producti, vel à
chartopylacio Notariorum extracti, non tam attes-
tantur, quam calamo conducto subscribunt. Iam vt
probatio, quam volutamus, in chartam imporetic-
cam eat.

37 Cum, & nimiam cautelam præferat, quæ
fraudis suspicionem vehementem indigitat, *Glos.*
in l. si quis sub conditione 7. D. de condit. institut. No-
gueroll allegat. 26. num. 129. Quis enim eam diligen-
tiam erga hominem notæ existimationis captio-
sam non suspicetur? Par ergo est coniectari, illam
adhibitam fuisse, vt dominijs vsurpatio, quam arte
Pelasga D. Didacus parabat, sensim irreperet, &
temporis vsura validaretur.

38 Sed & valde notandum est, totam dictæ
probationis energiam eo referri, vt testes glori-
dent, domus fuisse in bonis D. Didaci de Venero,
quod quidem latius patet, quam dominijs probatio:
nam ea clausula in rebus bona fide possessis, superfi-
ciebus, & actionibus verificatur, *l. bonorum 49. D. de*
verbor. significat. aut rem in nostro esse dominio,
strictius sumitur, titulum proprium, & Authoris, à
quo illam habuimus, exposcit, vt ex *Maschard. conc.*
536. supra notavimus: qui ergo hæc non præstite-
rit, intentione cadet, observat cultissimus *Dionys.*
Gothofred in l. §. que nondum sunt 15. §. Quod dicitur,
litt. c. D. de pignorib. nam deponere de dominio,
prout iuris est, & non de facto, hoc est de modis ad-
quisitionis, munus testium exerit, extra orbitam re-
putatur, *Cin. in l. cum res, n. 2. C. de probat. Maschard.*
concl. 548. n. 10. §. 11.

39 Collatis igitur probationibus, ab vtraque

E

par:

parte præstitis, constat, eam, quæ favet Archipræsuli Montis Regalis, esse verosimiliorem, cum argumenta, ex quibus conflatur, sint valde apta, sinceritati & veritati magis consona, ab omni captione & artificio libera: est igitur ei deferendum, *cap. quia verosimile 10. vbi plura Augustin. Barbof. de presumpt. Farinac. de testibus, quæst. 65. n. 141. Cyriac. 2. controu. 219. num. 60.*

40 Cum & in hac re, propter antiquitatem, & subtractionem instrumentorum in incurso spolij, quæ Archiepiscopus penes se reposita habebat, difficili, & perobscura, Iudices à regulis communibus recedentes, acquiescere debeant probationibus irregularibus, *l. consensu 8. §. Servis 6. C. de repud. & quæ ipsos inducant ad credendum, seu opinandum, rem, qua de agitur, esse veram, Socin. Sen. consil. 11. num. 6. lib. 3. §. consil. 98. num. 8. lib. 2. Beccius consil. 52. num. 87. Abbas consil. 64. n. 28. Cyriac. tom. 2. controu. 219. num. 82. Quia id pro probato habendum est, cuius contrarium, vel non credibile, vel inverosimile videtur, Paris. consil. 60. n. 29. lib. 4. Cephal. consil. 225. num. 13. Cyriac. dict. controu. 219. num. 84.*

41 Colophonem subijcio, receptui cano. Quod & Causidicis Prætorianis caput esse solet. Possessio, quæ ex reddito interdicto à Supremo Senatu, penes D. Ioannem Antonium de Venero est, id utilitatis habet, ut in Excellentissimum Comitem de Aguilar, eius adversarium, onus probandi asser-tum dominium retundat; quod nisi ad evidentiam usque præstiterit, intentione cadet, D. Ioannes autem solo iure possessoris vincet, *l. uti frui 5. D. si usufructus petetur, l. is qui destinavit 24. D. de rei vindicat. l. 2. D. uti possidetis, l. fin. C. de rei vindicat. l. cogi 11. C. de petit. heredit. l. si ve possidetis 16. C. de probat.*

42 Præsertim attenta sanctione l. 10. tit. 7. lib. 5.

Re-

Recopilat. quæ iudicium tenetæ in possessorium plenarium transtulit, de cuius admixta proprietate Senatus saltim summarie cognoscit, l. 2. §. *Quadam*, D. de interdict. l. 3. §. *Hoc autem*, D. de itin. act. que privat. l. 1. C. quor. bonor. l. 45. *Taur. Dom. Molin. lib. 3. cap. 13. ex num. 9.* docet assertionem *Mieres de maioratibus, p. 3. in princip. num. 16. §. quæst. 24. num. 75.* cuius sententiam apud Regia Prætoria frequentiori calculo receptam videmus, contra *D. Christophorum de Paz de tenuta, cap. 69. num. 7.* & ego ita censebam, *Salva, &c. Burgis die 20. Novembris anni 1689.*

Lic. Segura.

ADDITIO AD NUM. 27.

1 Tota huius obiectionis procella, quam Adversarij vsque ad hyperbolum recrudescunt, petitur ab instrumento, falsitatis traducto: quod certè nullam hoc ipso fidem meretur, donec comprobationis pharmacum ei adhibeatur; quod cum non presiterint, imbelles ipsos pugnasse, dicendum est, *l. fin. C. ad leg. Cornel. de falsis, l. 11 §. tit. 18. p. 3. Noguero. l. allegat. 25. num. 253. Pareja de univers. instrument. edit. tit. 1. resolut. 3. §. 2. num. 33.*

2 Præsertim, quia synopsi bonorum allodialium, ab Archiepiscopo ante investituram confecta, non attingit illum gradum antiquitatis (videlicet centesimum annum & ultra) qui comprobationis necessitatem remittere solet, *Gregor. Lopez in dict. l. 11 §. glos. non deve valer, Rota apud Farinac. p. 2. posthum. decis. 390. num. 3. §. 4. licet circa hanc exceptionem, quæ absdubio communis est, non levibus argumentis nutent, Noguero. l. dict. allegat. 25. ex num. 255. Pareja dict. tit. 1. resolut. 3. §. 2. num. 37.*

AD NUM. 30.

3 Coniecturam, ex venditione census desumptam, non leviter sub hoc numero diluimus: sed adhuc libet, oculis peritissimorum iudicum subijcere locum, *D. Gabriel. de Pareja de univers. instrument. edit. tit. 1. resolut. 3. §. 2. num. 79.* qui valde concinnus est: Sextò opponi solet, quod instrumentum non probat intentionem producentis, quæ oppositio verificatur. Primò in eo, qui ad probationem dominij, & ad obtinendum in rei vindicatione adversus tertium possessorem, instrumentum alienationis, conductionis, sive locationis, aut concessionis in feudum, aut emphyteusim, producit; quod, licet authenticum, neutiquam alienan-

tem,

tem, aut concedentem dominum fuisse, concludit, ut post
Acurf. verb. In vacuum, tradunt DD. in l. cum res, C.
de probat. Et in l. si sic legatum, S. 2. D. delegat. 1. in
quam rem laudat Speculat. Socin. Alex. Ruin. Afflict.
Maschard. Thusc. Farinac. Surd. Augustin. Barbof.
Thomat. Gratian. & plures Rota decisiones.

4 Et num. 80. Cuius assertionis illa potissima
ratio est, quoniam dominium non pendet ab assertionem
alienantis, siue concedentis, aut illius, qui cum ipso con-
trahit; quia multoties res aliena transfertur per ins-
trumentum venditionis, donationis, locationis, aut con-
cessionis in emphyteusim, aut feudum, l. si urbana pra-
dca, D. de condict. indebit. l. rem alienam, D. de contrah.
empt. Cavaler. decis. 339. n. 4.

5 Prosequitur num. 83. Ex quibus liquido ap-
paret, oppositionem, a nobis superius traditam, in hac
specie legitimam esse adversus simile instrumentum, li-
cet authenticum; Et per ipsum nullatenus probari posse,
dominium illius esse, qui rem alienavit, aut concessit.
Qua de causa ille, qui rei vindicatione agit adversus
tertium possessorem, adstrictus est probare omnino, alie-
nantem, siue concedentem, tempore alienationis, aut
concessionis dominum fuisse illius rei, super qua est con-
troversia, ut optimè tradit Jacob. Menoch. lib. 6. pra-
sumpt. 63. num. 7. Et. & numm. sequentibus eandem
assertionem extendit contra Menoch. Maschard.
& alios, ad casum antiquitatis instrumentorum, &
quando congregitur cum possessore, causam tra-
hente ab ipso, qui rei vindicatione experitur.

AD NUM. 38.

6 Exhibeo doctissimum Jacob. Menoch. lib. 6.
presumpt. 63. num. 3. vbi postquam num. 2. statuerat:
ex possessione non praesumi dominium, haec anec-
tit: Extenditur primo, ut procedat hic casus, etiam si tes-

tes dicerent, hunc possessorem possedisse rem illam pro sua, & tanquam suam, & propriam. Ita Abbas in dict. cap. cum ad sedem, num. 20. de restitut. spoliat. post Innocent. in cap. illud, de prescript. Bart. in l. 1. in fine, D. pro suo, Alex. in addit. ad Bart. in dict. l. quidam in suo, num. 4. in verbo Probari. Idem Alex. in consil. 134. col. 2. lib. 2. Ripa in l. rem, qua nobis, num. 51. de acquir. posses.

7 Et num. 4. Extenditur secundo, ut procedat, etiam si probetur, quod possessor publicè tenebatur, & reputabatur dominus. Ita Abbas in dict. cap. cum ad sedem, num. 20. de restit. spoliat. Bellamer. in consil. 739. Socin. Sen. in consil. 112. col. ult. lib. 4. Ripa in dict. l. rem, qua nobis, num. 51. vers. Immo etiam, D. de acquir. posses.

8 Demum, ne in æquivoco procedatur, observandum duxi, eas assertiones: *Domum præsumi meam, ex quo nunc in ea habito. Per locationes, & possessionem præsumi dominium.* Quas plerique Interpretes in hac materia circumferunt, Menoch. dict. lib. 6. præsumpt. 63. ex num. 12. Maschard. concl. 540. & 541. esse accipiendas de sola probatione præsumptiva; tantumque procedere in iudicijs possessorijs, & summarijs, ac illis, in quibus de dominio inciditur disceptatur: non in plenario rei vindicationis (quale est, quod in præsentiarum vertitur) in quo quæstio dominij principaliter differitur, & angustior tituli proprii, & authoris desideratur, ut ostendant iura decretoria, in l. ad probationem 23. C. locati, cap. inter dilectos 6. de fide instrument. Menoch. dict. lib. 6. præsumpt. 63. num. 2. & ex mente omnium DD. observat Augustin. Barbof. in eius collect. num. 24.

9 Vbi post iactam eam conclusionem: *Dominium non probatur per instrumentum locationis, venditionis, aut donationis,* hæc subiicit verba: *Hoc ta-*

men

men procedit in rei vindicatione, non autem quando
agitur de dominio ad alium effectum; tunc enim levio-
res probationes sufficiunt, Afflict. decis. 23. num. 4. & 5.
Rota decis. 12. num. 10. p. 2. recent. Intelligitur etiam, si
agatur contra tertium, secus si agatur contra illum, qui
ipsum emptorem, vel donatarium recognovit in domi-
num, & concurrant adminicula, Rota decis. 400. p. 1. re-
cent. quod ultimum, non sine ratione, negat Pareja
dict. tit. 1. resolut. 3. S. 2. sub num. 84. Iam ut ex libatis
fundamentis D. Antonius de Venero & Leiva pos-
sit non infidenter Innocentianum sperare respon-
sum, in dict. cap. inter dilectos 6. de fide instrument. ubi
in quaestione dominij, furenti Marte discussa, hanc
decantat definitionem: *Cum autem super his fuisset
diutius litigatum, quia legitime probata non fuerant,
qua petebantur ad Monasterium pertinere, ab impeti-
tione ipsius Procuratorem tuum nomine tuo, & Me-
dionalensis Ecclesiae, sententialiter duximus absolven-
dum: quoniam cum obscura sunt iura partium, consue-
vit contra eum, qui petitor est, iudicari Salva, &c.*

Lic. Segura:

